

Izjava

Izjava 04/2022 o možnostih zasnove digitalnega eura z vidika zasebnosti in varstva podatkov

Sprejeta 10. oktobra 2022

Evropski odbor za varstvo podatkov je sprejel naslednjo izjavo:

Evropska centralna banka (ECB) se je julija 2021 odločila, da bo začela 24-mesečno preiskovalno fazo o morebitni vzpostavitvi digitalnega evra s ciljem njegove izdaje dve ali tri leta pozneje po njegovi potrditvi¹.

Glede na morebitna velika tveganja za temeljne človekove pravice in svoboščine, ki bi jih uvedba takega projekta lahko pomenila za evropske državljane, je Evropski odbor za varstvo podatkov izdal dopis², v katerem je opozoril na načelo vgrajene ter privzete zasebnosti in varstva osebnih podatkov ter ponudil svetovanje o zadevi med preiskovalno fazo projekta. Po pozitivnem odzivu ECB je Evropski odbor za varstvo podatkov začel strokovna srečanja s pooblaščenimi osebo za varstvo podatkov in operativno skupino za digitalni euro, ki so bila zelo koristna za boljše razumevanje projekta. Te izmenjave so Evropskemu odboru za varstvo podatkov omogočile, da je operativni skupini ECB redno pošiljal povratne informacije v zvezi s posledicami projekta za politiko z vidika zasebnosti in varstva osebnih podatkov.

Evropska komisija (v nadaljevanju: Komisija) je februarja 2022 napovedala, da namerava predložiti osnutek zakonodajnega instrumenta EU za podporo uvedbi digitalnega eura v pravo EU leta 2023³. Evroskupina je v letih 2021 in 2022 organizirala več tematskih razprav, da bi spremljala glavne vidike politike pri projektu, vključno z vidiki zasebnosti in varstva osebnih podatkov.

Ker je Svet ECB nedavno začel delo v zvezi s prvim podsklopom možnosti zasnove v preiskovalni fazi, zlasti glede razpoložljivosti digitalnega eura na spletu in drugje, ravni zasebnosti podatkov in

¹ Za več informacij glej [Pogosta vprašanja o digitalnem euru \(europa.eu\)](https://europa.eu), vprašanje 8.

² https://edpb.europa.eu/system/files/2021-07/edpb_letter_out_2021_0111-digitaleuro-toecb_en_1.pdf.

³ Pismo o nameri ob govoru o stanju v Uniji Evropske komisije https://state-of-the-union.ec.europa.eu/system/files/2022-09/SOTEU_2022_Letter_of_Intent_SL_0.pdf.

mehanizmov prenosa, želi Evropski odbor za varstvo podatkov pisno opozoriti na dane smernice in na stališče, izraženo v zadnjem letu.

Vgrajena ter privzeta zasebnost in varstvo podatkov

V okviru predhodne pripombe Evropski odbor za varstvo podatkov opozarja¹, da je zelo visok standard zasebnosti in varstva osebnih podatkov v skladu s pričakovanji javnosti, ki so jih izrazili državljani, bistveno za zagotovitev zaupanja Evropejcev v prihodnji digitalni euro, kar predstavlja ključni dejavnik uspeha projekta. V primerjavi s fizičnim denarjem - gotovino in njenimi koristnimi lastnostmi glede zasebnosti in svoboščin je gotovo, da bi posebno ponujeno vrednost digitalnega eura v že tako zelo konkurenčnem in učinkovitem plačilnem okolju bila visoka raven zasebnosti, ki jo mora zagotoviti javni sektor in ki bi bila hkrati odločilen dejavnik pri njegovem sprejetju s strani državljanov EU. S tega razloga bi moral biti digitalni euro zasnovan čim bolj podobno gotovini.

Evropski odbor za varstvo podatkov priporoča, naj se za uresničevanje načel vgrajene ter privzete zasebnosti in varstva podatkov v skladu z veljavnimi določbami o zasebnosti in varstvu podatkov v preiskovalni fazi preučijo različne tehnološke rešitve, ki so že na voljo ali ki jih je mogoče nadgraditi v razumnem časovnem okviru, da se omogoči primerjava med različnimi možnostmi zasnove ob upoštevanju zasebnosti in varstva osebnih podatkov. V zvezi s tem bi morale odločitve ECB glede zasnove temeljiti na dokumentirani oceni učinka vseh zadevnih tveganj, hkrati pa še vedno dajati prednost inovativnim tehnologijam, ki krepijo raven zasebnosti (kot sta digitalna gotovina in dokaz brez razkritja znanja).

Na tej stopnji preiskovalne faze je Svet ECB podprl možnosti zasnove v zvezi z zasebnostjo in varstvom osebnih podatkov, in sicer na podlagi narave potrjevanja transakcij in vrste uporabe (na spletu ali drugje) digitalnega eura, kot je razvidno iz dokumentov, ki jih je ECB predstavila v posvetovanju z deležniki⁴ in so bili potrjeni v nedavno objavljenem *Poročilu ECB o napredku v preiskovalni fazi digitalnega eura*⁵.

Izogibanje sistematičnemu potrjevanju in sledenju transakcij

Evropski odbor za varstvo podatkov opozarja, da bi „*izhodiščni scenarij*“, ki ga je izbrala ECB, pomenil razvoj oblike digitalnega eura, ki bi bil na voljo na spletu in s transakcijami, ki bi jih potrdila tretja oseba⁵. Izbira take zasnove bi pomenila popolno preglednost nekaterih osebnih podatkov (vključno s podatki o transakcijah) za tretje osebe za namene preprečevanja pranja denarja in financiranja terorizma (PPDFT; angl. AML/CFT). Za uvedbo nespletnega načina z zasebnimi transakcijami in imetji za brezstična plačila nižje vrednosti ter uvedbo pristopa „*selektivne zasebnosti*“⁵ za spletni način, pri katerem se preverjanja PPDFT izvajajo le za transakcije velikih vrednosti, je navedeno, da „*presegata izhodišče*“ in ju je treba nadalje raziskati.

Da bi izpolnili cilje politike iz členov 7 in 8 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah ter visokega standarda zasebnosti, ki jo lahko ponudi le javni sektor, morda ne bi bilo vedno najbolj primerno predvideti potrditve transakcij s strani tretje osebe. Morebitni regulativni pregledi bi se morali

⁴https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/governance/shared/files/ecb.degov220504_fou_nddesignoptions.en.pdf?6350327ade6044017df4df0a8812b7dc.

⁵https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/investigation/profuse/shared/files/dedocs/ecb.dedocs22092_9.en.pdf; strani 5 do 8.

praviloma izvajati naknadno in ciljno usmerjeno ob prisotnosti posebnega tveganja PPDFT. Potrditev prav vsake transakcije v digitalnih eurih morda ni v skladu z načeloma nujnosti in sorazmernosti varstva osebnih podatkov, kot ju razlaga sodna praksa Sodišča Evropske unije⁶.

Prag zasebnosti na spletu in drugje

Glede na navedeno Evropski odbor za varstvo podatkov predlaga, da se v izhodiščni scenarij za nespletne in spletne načine uvede „*prag zasebnosti*“, izražen kot vrednost transakcije, pod katero ne sme priti do sledenja transakcij, s čimer bi državljanom zagotovili, da lahko zaupajo v zasebnost vsakodnevnih plačil v digitalnih eurih, in pokazali, da pomenijo nizko tveganje v smislu PPDFT. Ta odsotnost sledenja pomeni, da se transakcije nizke vrednosti ne preverjajo in se ne evidentirajo v računih posrednika.

Poleg tega Evropski odbor za varstvo podatkov priporoča, da naj se digitalni euro čim bolj oblikuje po modelu omrežja vsak z vsakim (angl. *peer-to-peer*), ki je na voljo tako na spletu kot tudi drugje, in ne po modelu, ki temelji na računu. Če bi bil za delovanje digitalnega eura potreben račun, Evropski odbor za varstvo podatkov priporoča, naj se preuči, če in kako bi lahko njegovo delovanje zmanjšalo medsebojne povezave z bančnimi računi ali računi za elektronski denar na čas, v katerem uporabniki nalagajo sredstva s svoje digitalne euro denarnice ali jo napolnijo, kot trenutno velja pri bankomatih⁷.

Potreba po posebnem regulativnem okviru

Poleg tega Evropski odbor za varstvo podatkov priporoča, da se hkrati z razvojem drugih pravnih vprašanj razvije poseben pravni okvir za digitalni euro, ki bi moral posebej obravnavati vidike varstva podatkov in PPDFT. Sedanji pravni okvir za elektronska plačila⁸ se namreč ne zdi ustrezen za orodje, kot je digitalni euro, ki ima v smislu ciljev politike in ravni zaupanja, ki so potrebni za izpolnitev pričakovani javnosti, drugačne značilnosti kot drugi današnji načini elektronskih plačil. Evropski odbor za varstvo podatkov priporoča, da se ta posebni pravni okvir uvede v „*izhodiščni scenarij*“, ki ga predvidevajo institucije EU.

Evropski odbor za varstvo podatkov zato pozdravlja namero Komisije, da leta 2023 predlaga tak pravni okvir. Pri tem pa je pripravljen Komisiji in sozakonodajalcem zagotoviti ustrezne smernice za doseganje pravega ravnovesja med varstvom osebnih podatkov in drugimi cilji, kot je PPDFT, ob upoštevanju vseh ustreznih ciljev uvedbe digitalnega eura. Te smernice bi lahko temeljile na tej izjavi, morebitnih dodatnih neformalnih srečanjih in skupnem mnenju Evropskega odbora za varstvo podatkov ter Evropskega nadzornika za varstvo podatkov o osnutku zakonodajnega instrumenta Komisije.

Glede ustrezne predhodne ocene tveganj za pravice in svoboščine posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, Evropski odbor za varstvo podatkov opozarja, da bo v skladu z veljavnimi

---

⁶ Glej zlasti: sodbo z dne 6. oktobra 2020 v zadevi *La Quadrature du Net in drugi*, C-511/18, EU:C:2020:791; sodbo z dne 21. decembra 2016 v zadevi *Tele2 Sverige AB*, C-203/15, EU:C:2016:970, in sodbo z dne 2. oktobra 2018 v zadevi *Ministerio Fiscal*, C-207/16, EU:C:2018:788.

⁷ Bančni avtomati, ki se uporabljajo za dvig gotovine.

⁸ Direktiva 2009/110/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. septembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti ter nadzoru skrbnega in varnega poslovanja institucij za izdajo elektronskega denarja ter Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta iz novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu.

predpisi o varstvu podatkov potrebna ocena učinka v zvezi z varstvom podatkov. Evropski odbor za varstvo podatkov priporoča tudi, da se ocene tveganj za zasebnost in PPDFT opravijo skupaj, da bi se pred predlaganjem konkretne možnosti zasnove celovito ocenili in ublažili obe tveganji, ki sta nekako medsebojno povezani.

Spodbujanje javne demokratične razprave

Nazadnje Evropski odbor za varstvo podatkov poziva ECB in Komisijo, naj okrepi javno razpravo o varstvu osebnih podatkov pri digitalnih plačilih. Po mnenju Evropskega odbora za varstvo podatkov bi lahko ECB in Komisiji koristil dodaten zunanji prispevek civilne družbe in akademskih krogov o tem, kako bi lahko projekt digitalnega eura v praksi izpolnjeval najvišje standarde zasebnosti in varstva osebnih podatkov.

Evropski odbor za varstvo podatkov pozdravlja dosedanje plodne izmenjave z operativno skupino ECB za digitalni euro in je pripravljen ECB še naprej svetovati pri nadaljevanju raziskovalne faze s pregledovanjem in poglobljanjem predvidenih možnosti zasnove, kar je ključni prispevek k uspehu projekta digitalnega eura v skladu s temeljnimi pravicami posameznikov do varstva osebnih podatkov.

Glede izvajanja izdelave prototipov v primeru uporabe e-trgovanja⁹ Evropski odbor za varstvo podatkov še priporoča, da se zagotovi, da bo predlog v celoti skladen s sodbo v zadevi *Schrems II* in drugimi pravili o varstvu osebnih podatkov, ki se uporabljajo.

Za Evropski odbor za varstvo podatkov

predsednica

(Andrea Jelinek)

---

⁹ <https://www.ecb.europa.eu/paym/intro/news/html/ecb.mipnews220916.en.html>.